

Új, vízoldható Pd-katalizátorok alkalmazása Sonogashira-kapcsolásban

Készítette: Homolya Levente

Témavezetők: Dr. Joó Ferenc, Dr. Udvardy Antal, Dr. Voronova Krisztina
Debreceni Egyetem, Fizikai Kémiai Tanszék

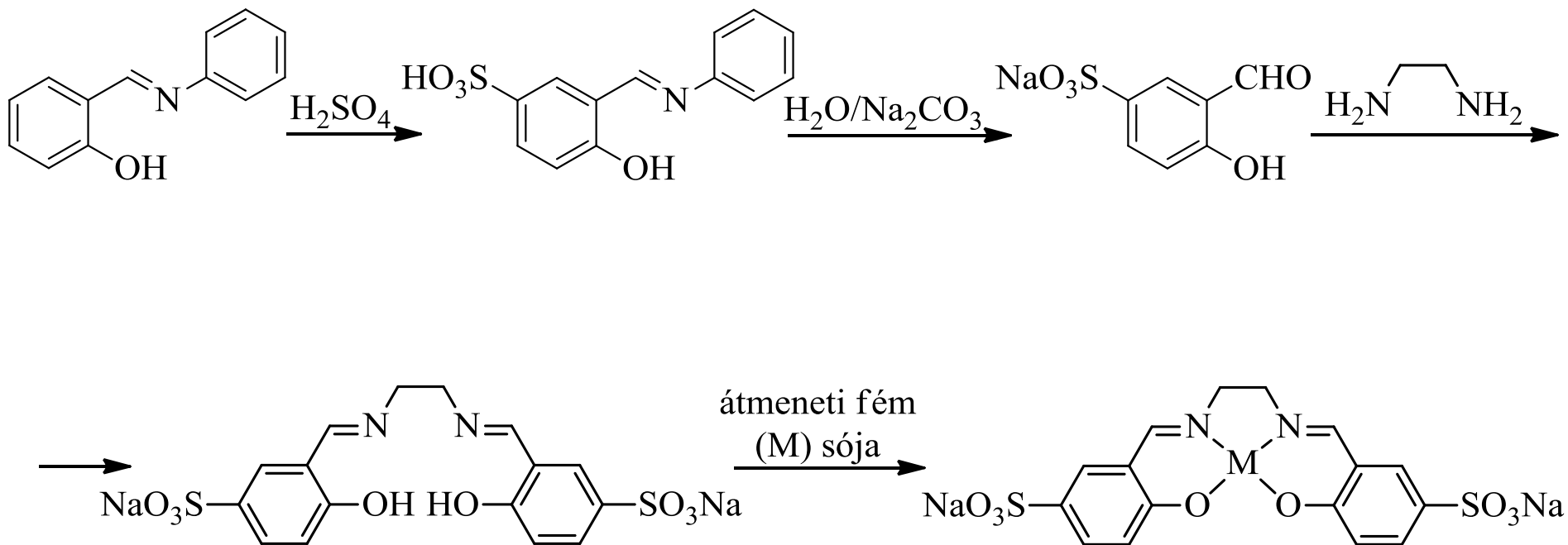
XXXII. OTDK Veszprém, 2015. április 9-11.

Tartalom

- Irodalmi áttekintés
- A szalán ligandumok és palládiummal alkotott komplexeik
- Az előállított vegyületek katalitikus aktivitásának vizsgálata Sonogashira kapcsolási reakcióban
- Összefoglalás

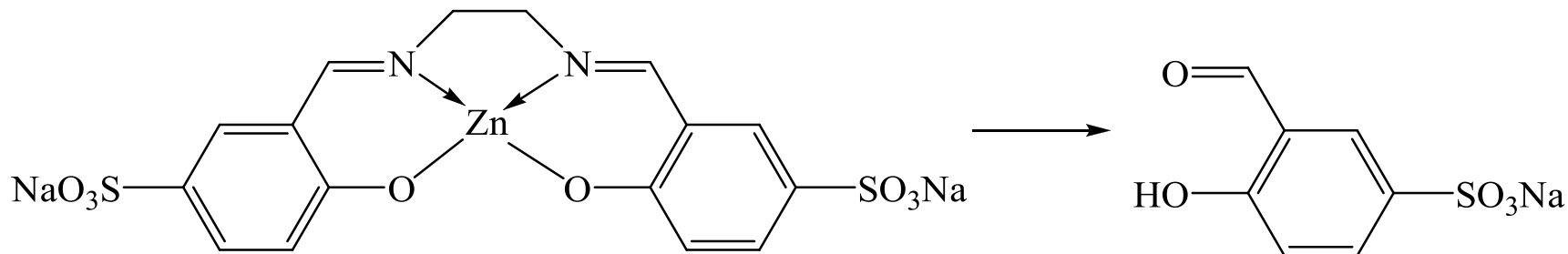
A szulfonált szalén ligandum és fémkomplexeinek előállítása

3

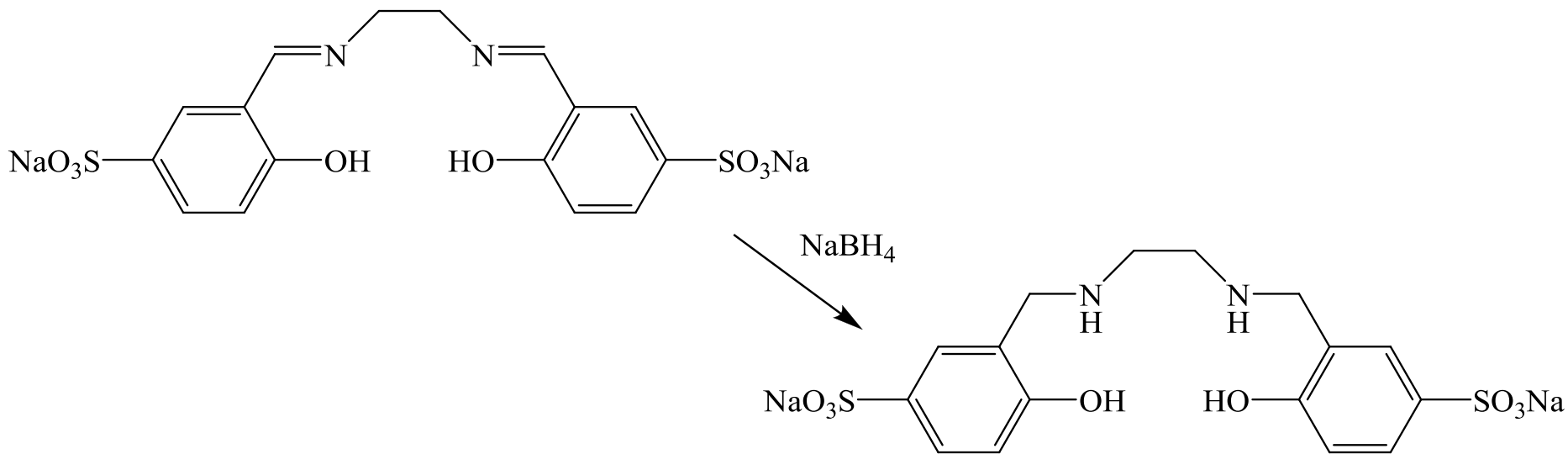

W. Langenbeck, K. Oehler, *Chem. Ber.*, **1956**, 89, 2455.

A vízoldható szalén ligandumok és komplexeik stabilitása

É. Delahaye, M. Diop, R. Welter, M. Boero, C. Massobrio, P. Rabu and G. Rogez, *Eur. J. Inorg. Chem.*, **2010**, 4450 .

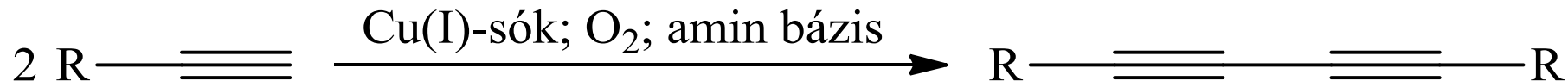
I. Correia, J. Costa Pessoa, L. F. Veiros, T. Jakusch, A. Dornyei, T. Kiss, M. M. C. A. Castro, C. F. G. C. Geraldes, F. Avecilla, *Chem. Eur. J.* **2004**, *10*, 2301.

A Sonogashira-kapcsolás

R = aril, vinil
X = I, Br, OTf

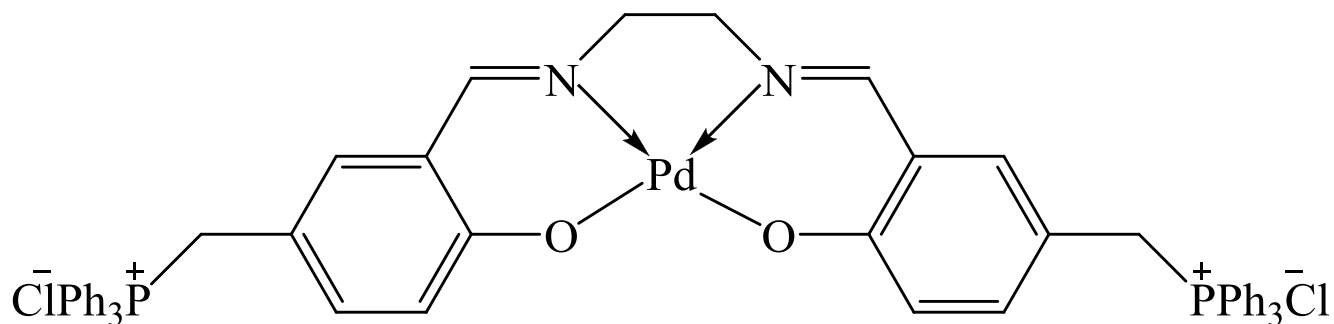
K. Sonogashira, Y. Tohda, N. Hagihara, *Tetrahedron Lett.* **1975**, 16, 4467.

C. Glaser, *Ber. Dtsch. Chem.* **1869**, 2, 422.

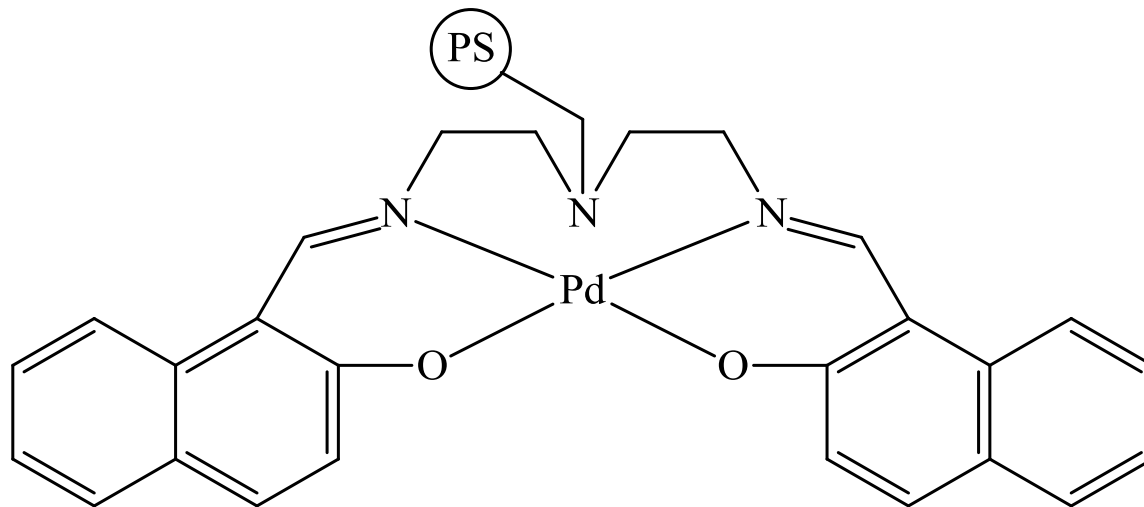
Sonogashira reakció Pd-szalén komplexekkel

6

TOF = 10 – 35 h^{-1}

M. Bakherad, A. Keivanloo, B. Bahramian, M. Hashemi, *Tetrahedron Lett.*, **2009**, 50, 1557.

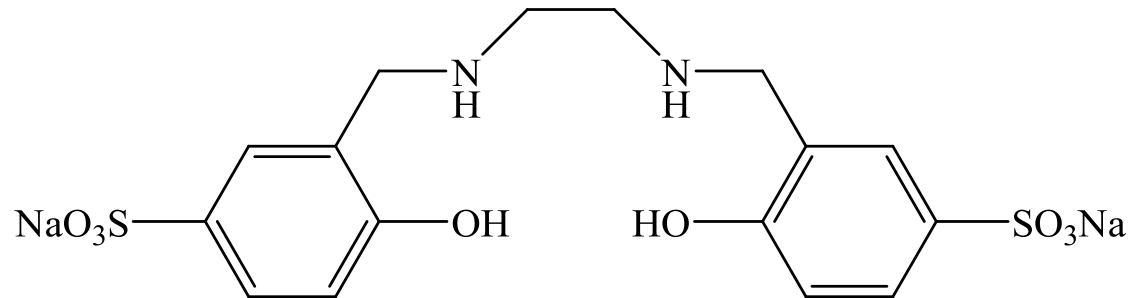

TOF = 20 – 70 h^{-1}

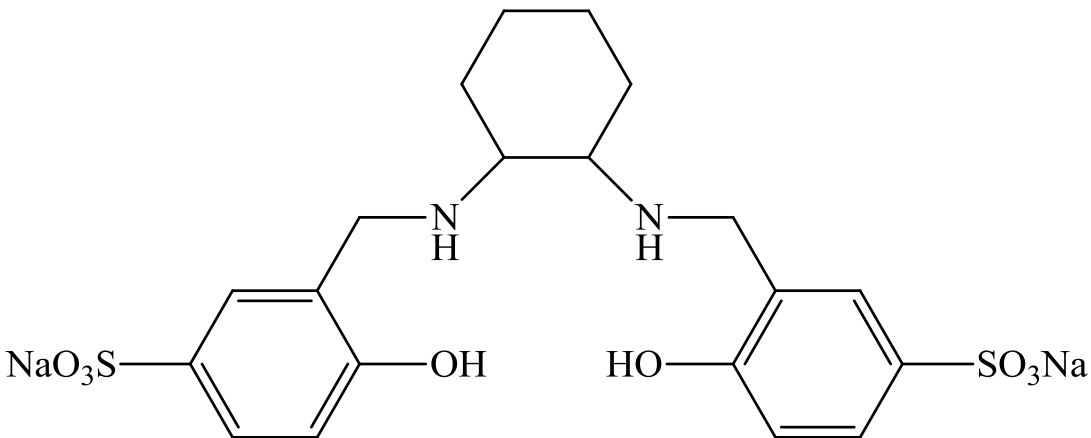
M. Bakherad, A. H. Amin, A. Kevianloo, B. Bahramian, M. Raeissi, *Tetrahedron Lett.*, **2010**, 51, 5653.

Az előállított ligandumok

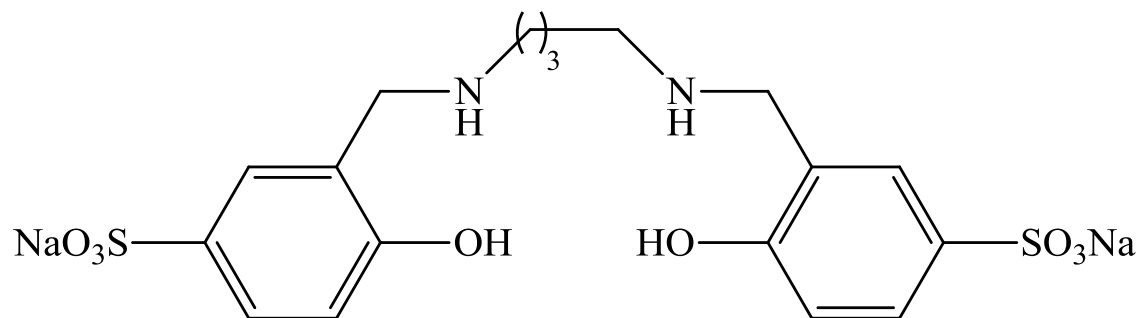
HSS

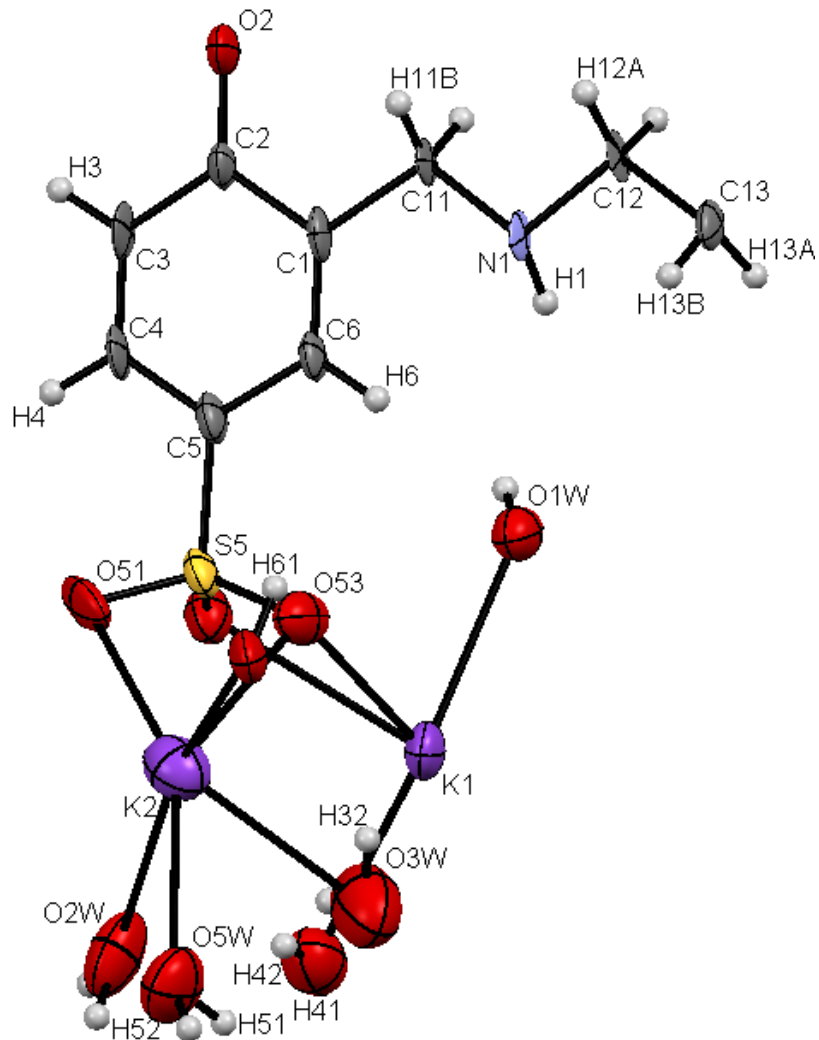
CyHSS

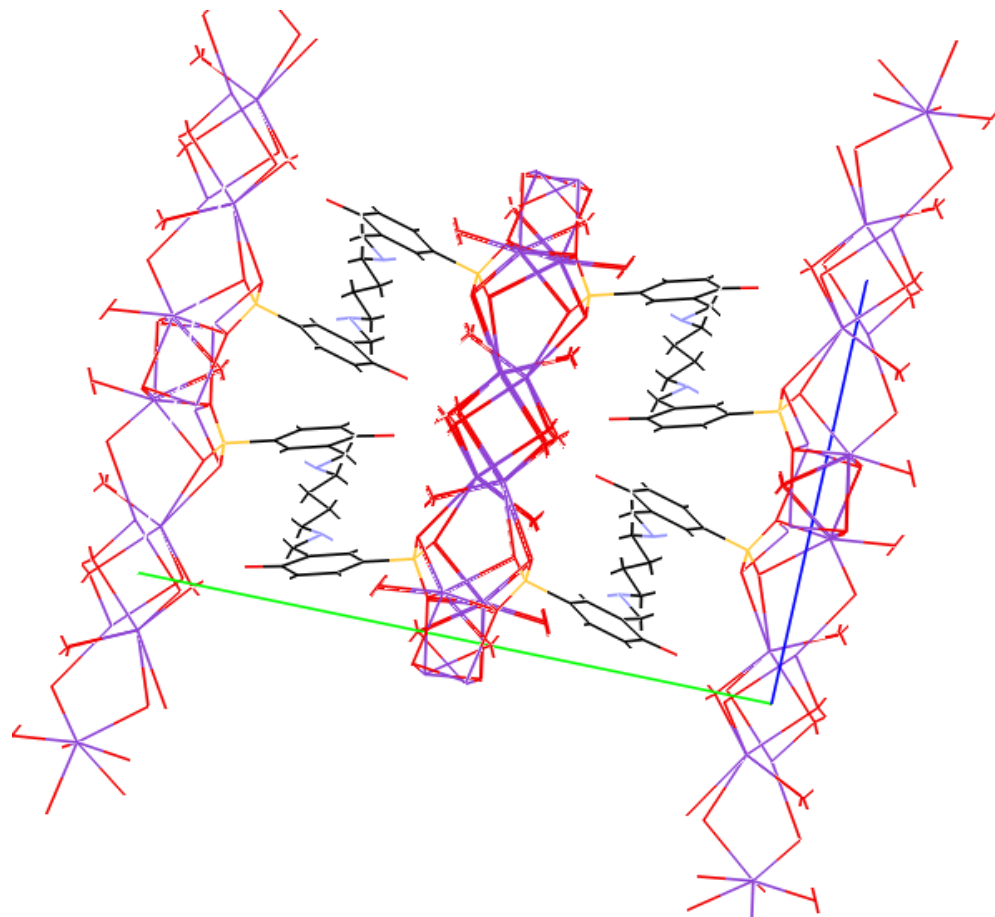
BuHSS

A BuHSS ligandum molekulaszervezete

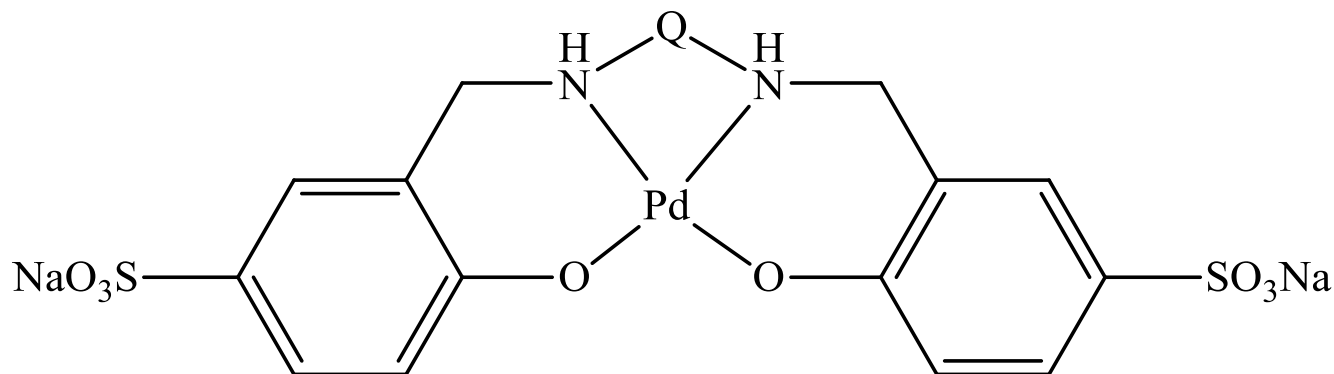
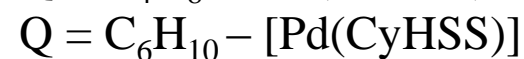
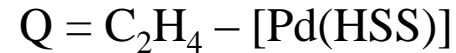
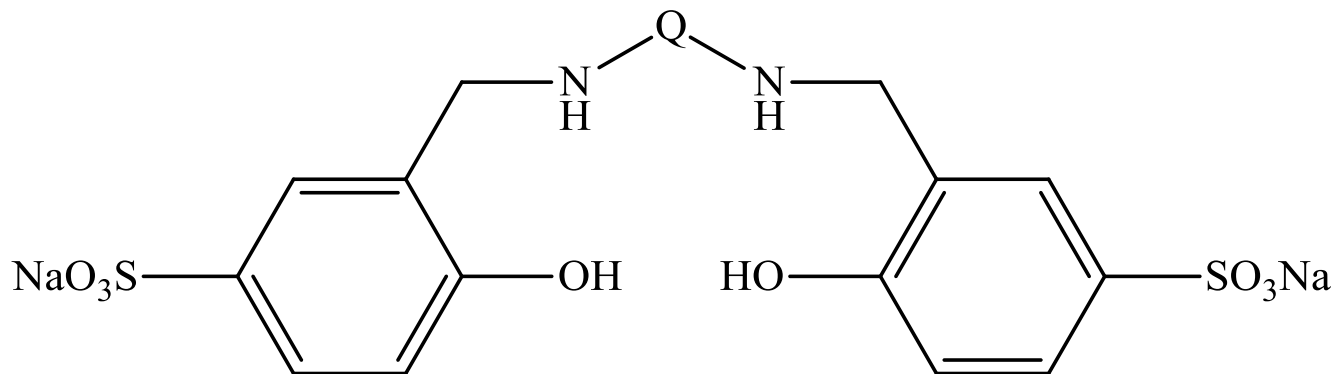
A kristály aszimmetrikus egysége

A ligandum hosszútávú elrendeződése

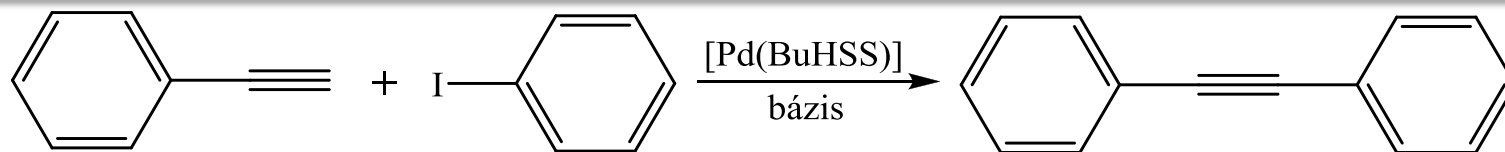

A vízoldható palládium-szalán komplexek előállítása

A bázis kiválasztása és mennyiségének hatása a reakcióra

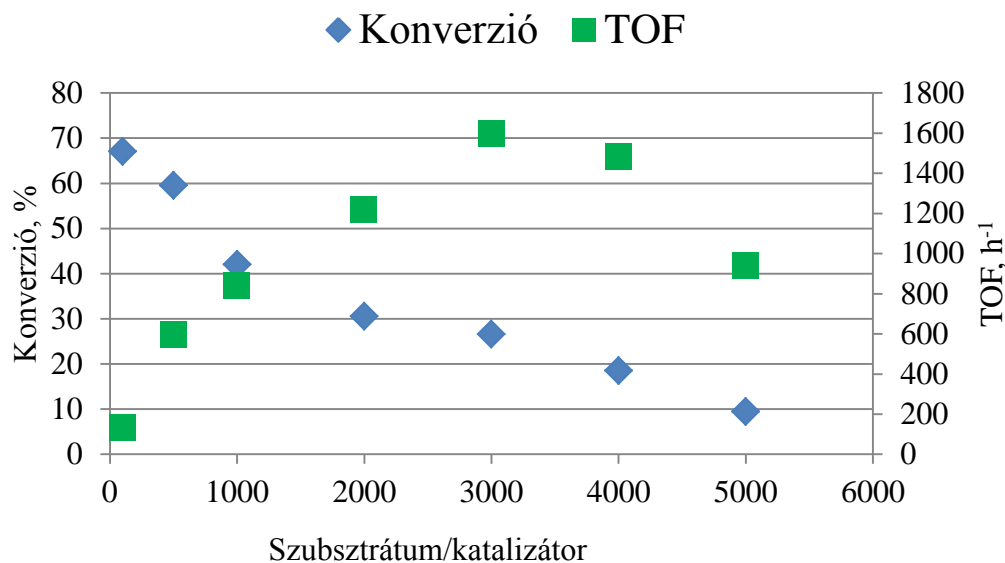
10

	Bázis	A bázis mennyisége (mmol)	Konverzió (%)
1	-	-	2
2	NaOH	1	20
3	KOH	1	37
4	Na ₂ CO ₃	1	10
5	K ₂ CO ₃	1	3
6	KHCO ₃	1	2
7	Cs ₂ CO ₃	1	11
8	HCOONa	1	2
9	HCOOK	1	2
10	CH ₃ COONa	1	2
11	Dietil-amin	1	43
12	Pirrolidin	1	67
13	1,5-Diazabiciklo[4.3.0]non-5-én	1	29
14	Trietil-amin	0,5	61
15	Trietil-amin	1	74
16	Trietil-amin	1,5	92
17	Trietil-amin	2	93
18	Trietil-amin	2,5	93
19	Trietil-amin	3	93

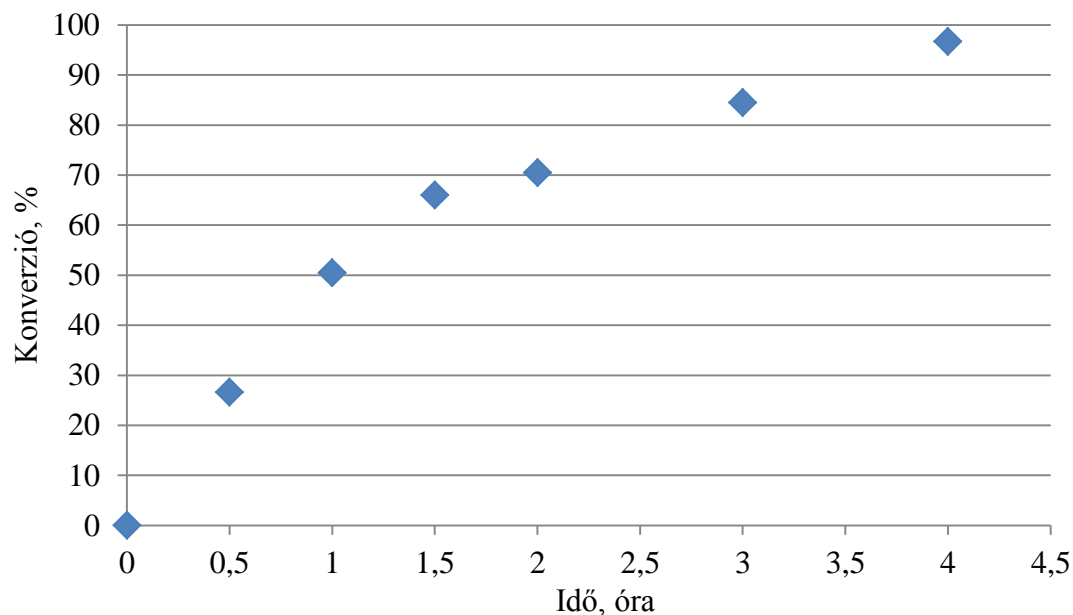
Reakciókörülmények:
 0,5 mmol jódbenzol;
 0,75 mmol fenilacetilén;
 $5 \cdot 10^{-3}$ mmol [Pd(BuHSS)];
 3 ml víz;
 1 óra;
 80 °C.

A szubsztrátum/katalizátor arány és a reakció időfüggésének vizsgálata

Reakciókörülmények:
0,5 mmol jódbenzol;
0,75 mmol fenilacetilén;
katalizátor: [Pd(BuHSS)];
2 mmol TEA;
3 ml víz;
80 °C;
30 perc

Reakciókörülmények:
0,5 mmol jódbenzol;
0,75 mmol fenilacetilén;
 $1,67 \cdot 10^{-4}$ mmol [Pd(BuHSS)];
2 mmol TEA;
3 ml víz;
80 °C.

Aril-halogenidek és terminális acetilének kapcsolása

12

	Aril-halogenid	Terminális acetilén	Konverzió (%)
1	jódbenzol	fenilacetilén	51
2	jódbenzol	4-etinil-anizol	60
3	jódbenzol	propargil-alkohol	8
4	4-jódanilin	fenilacetilén	34
5	4-jódanizol	fenilacetilén	35
6	1-jód-4-nitrobenzol	fenilacetilén	87
7	1-bróm-4-jódbenzol	fenilacetilén	93
8	2,4-difluor-1-jódbenzol	fenilacetilén	37
9 ^a	1-jód-4-klórbenzol	fenilacetilén	66
10 ^a	brómbenzol	fenilacetilén	64
11 ^a	1,3-dibrómbenzol	fenilacetilén	89
12 ^a	1-brómnaftalin	fenilacetilén	16
13 ^b	klórbenzol	fenilacetilén	22
14 ^b	1,2-diklórbenzol	fenilacetilén	69

Reakciókörülmények:

$1,67 \cdot 10^{-4}$ mmol [Pd(BuHSS)];
0,5 mmol aril-halogenid;
0,75 mmol terminális acetilén;
2 mmol TEA;
3 ml víz;
80 °C;
1 óra.

^a 10^{-3} mmol [Pd(BuHSS)],
20 óra

^b $5 \cdot 10^{-3}$ mmol [Pd(BuHSS)];
20 óra

Sonogashira-kapcsolás ioncserélőn rögzített katalizátorral

	Ioncserélő	Reakcióidő (óra)	Konverzió (%)
1	Dowex 1X8-100	2	54
2	Dowex 1X8-100	2+2 ^a	70
3	Dowex 1X8-100	4	71
4	Amberlite IRA-900	2	56
5	Amberlite IRA-900	2+2 ^a	71
6	Amberlite IRA-900	4	71

A rögzítés reakciókörülményei:
250 mg ioncserélő;
50 mg [Pd(BuHSS)];
75 ml 0,01 M HCl-oldat;
szobahőmérséklet;
3 nap.

Reakciókörülmények:
0,5 mmol jódbenzol;
0,75 mmol fenilacetilén;
5·10⁻³ mmol [Pd(BuHSS)];
2 mmol TEA;
3 ml víz;
60 °C.

^a A reakcióelegyet két óra reakcióidő után megállítottam, a katalizátort kiszűrtem, majd újabb két órán keresztül kevertetem a reakcióelegyet

A szol-gél módszerrel kapott katalizátor aktivitásának vizsgálata

25 mg komplexet oldottam 2,5 ml vízben, majd ehhez hozzáadtam 3,5 ml metanolt és 2,5 ml TMOS-t. A reakcióelegyet gélesedésig kevertetem, majd a keverést megszüntetve egy hétvégére állni hagytam. Ezt követően a maradék víz és metanol eltávolítása érdekében a gélesedett katalizátort 40 °C-on vákuumban P₂O₅ felett szárítottam és ennek eredményeképpen kemény, üvegszerű katalizátort kaptam.

Reakcióidő (óra)		Konverzió (%)
1	1	20
2	2	42
3	1+1 ^a	4

Reakciókörülmények:

14,8 mg elüvegesített katalizátor;
szubsztrátum/katalizátor = 1000/1
0,5 mmol jódbenzol;
0,75 mmol fenilacetilén;
2 mmol TEA;
3 ml víz, 80 °C

^a A katalizátort 1 órán keresztül kevertetem vízzel és trietil-aminnal, majd a szűrés után kapott anyalúgot használtam a reakcióban.

Összefoglalás

- Három vízoldható Pd-szalán komplex előállítás, a BuHSS kristályszerkezetének meghatározása
- Legmagasabb TOF érték 1596 h^{-1} trietil-amin bázissal, $3000/1 = \text{szubsztrátum/katalizátor}$ és $1:4 = \text{szubsztrátum/bázis}$ aránynál $80 \text{ }^\circ\text{C}$ hőmérsékleten, 30 perc reakcióidő alatt
- Halogénszármazékok és terminális acetilének kapcsolása
- A szol-gél módszerrel történő heterogenizálás sikeresnek mondható
- Az előállított komplexek kiemelkedő aktivitást mutatnak vizes közegű, foszfin- és rézmentes Sonogashira kapcsolási reakcióban, hozzáadott fázistranszfer katalizátor nélkül

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

THE NAME'S BOND,

HYDROGEN BOND

Dr. Joó Ferenc
Dr. Udvardy Antal
Dr. Voronova Krisztina
Dr. Bényei Attila

Nemzeti
Kiválóság
Program

A kutatás az OTKA (K 101372), a TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0043 számú ENVIKUT projekt keretében és a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 Nemzeti Kiválóság Program című kiemelt projekt keretében az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

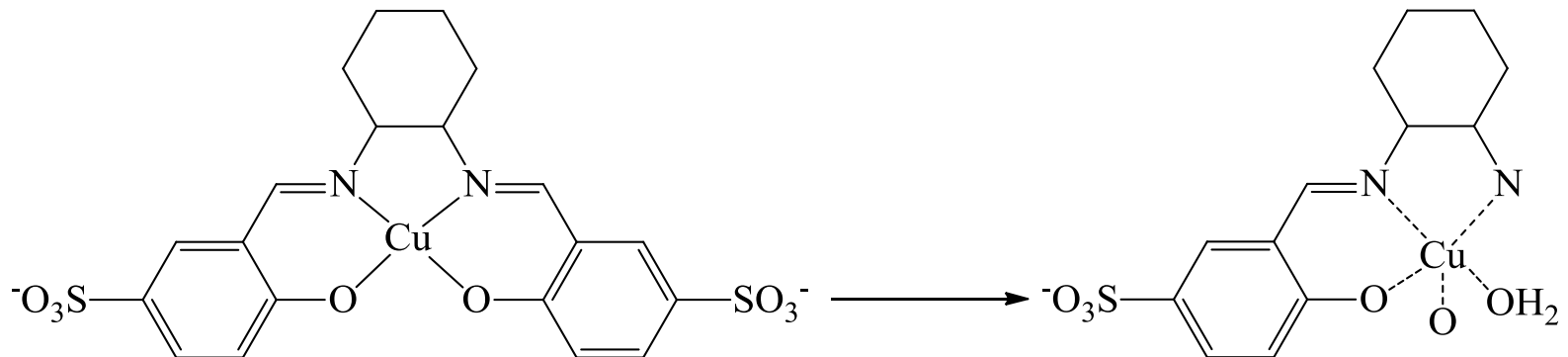
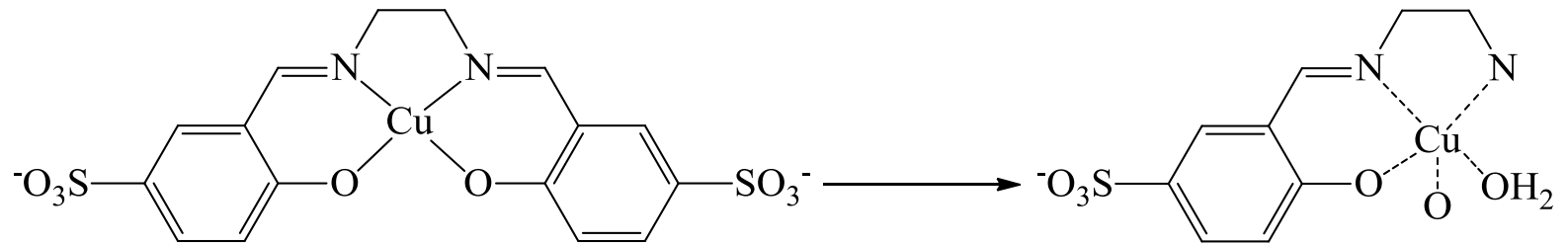
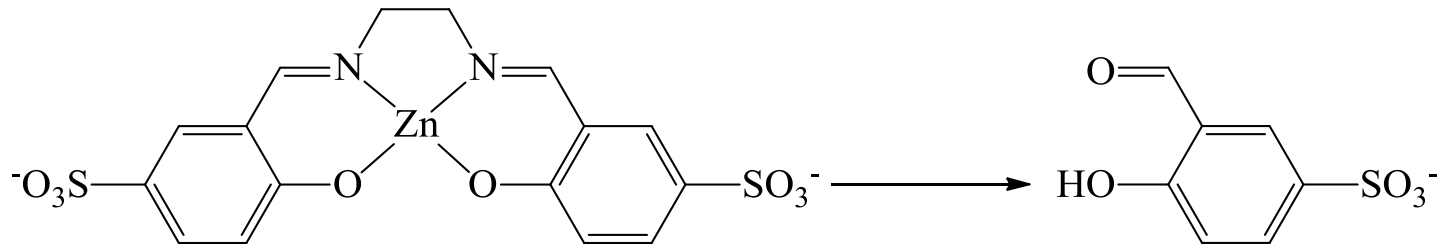
Európai Unió
Európai Szociális
Alap

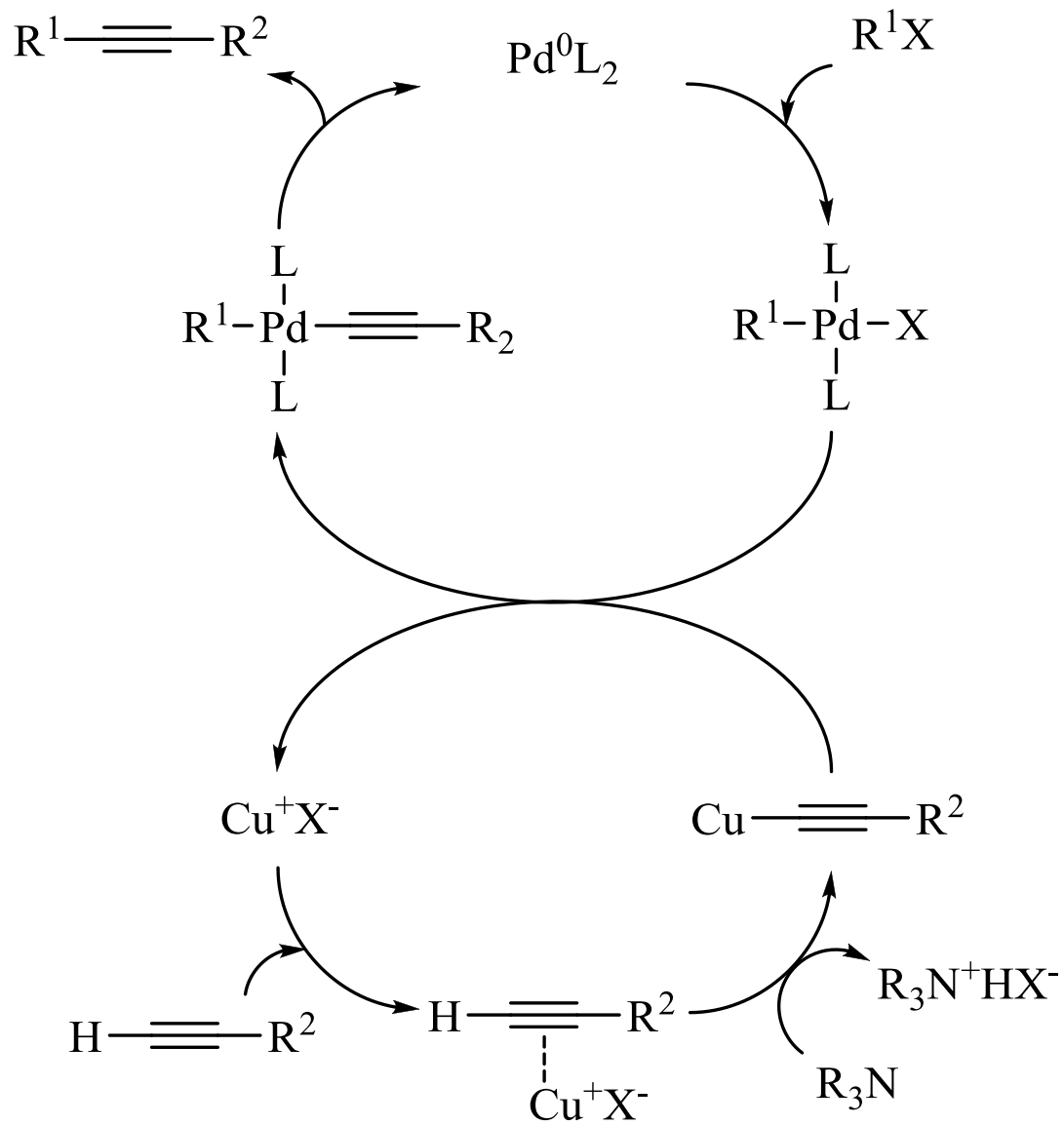
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Függelék I

Függelék II

Függelék III

